

OLUMLU DAVRANIS KAZANDIRMA ve AİLE TUTUMLARI

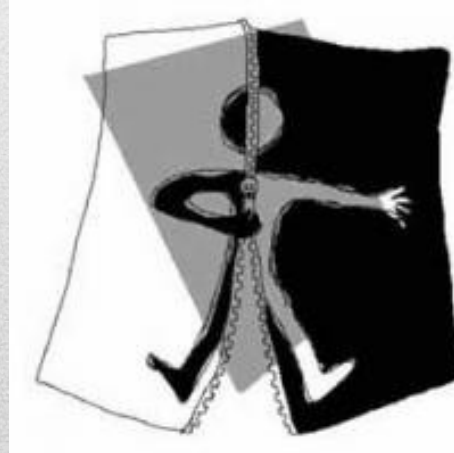
- Kişilik
  - Kişiliğin parçaları
- Çocukla iletişim
- Davranış kazandırma
- Olumlu disiplin yöntemleri
  - Nasıl eleştirelim?
  - Nasıl takdir edelim

SUNUM AKIŞI

- Aile tutumları
  - Baskıcı aile tutumu
  - Tavizkar aile tutumu
  - İlgisiz aile tutumu
  - Yetkin aile tutumu
- Kural koyma

- Bir kişinin kendine özgü duygu, düşünce ve değerleri ile,
- Toplumsal hayatı içinde edindiği alışkanlık ve davranışlarının bütünü 'kişilik' olarak tanımlanır.

KİŞİLİK

- Kişilik, doğar doğmaz edinilmez.
- Çocuklar, çevreleriyle etkileşime girerler ve ‘neyin doğru neyin yanlış’ olduğu konusunda fikir sahibi olurlar.

KİŞİLİK

- Çocuğun etrafında etkili olan birçok kişi ve kurum vardır. Çocuğun ilk ve en yoğun temasta bulunduğu kişiler, çocuğun kişiliğinde en etkili çevredir.
- Çocukla temasta bulunan ilk iki halkada aile ve yakın çevre; üçüncü halkada okul ve öğretmen yer alır.

KİŞİLİK

- Çocuğun çevresindeki en yakınındaki halkalar olumsuz davranışlarının nelere mal olabileceğini fark etmeli ve öncelikle kendilerine ayna tutmalıdır.

KİŞİLİK

Çünkü;

- Anne baba davranışlarının taklit edilmesi,
- Anne babanın sözlü ve sözsüz mesajları,
- Otorite konumundaki kişilerin davranış ve mesajları,
- Çevre, toplum ve toplum gelenekleri, kuralları çocuğun kişiliğini etkiler.

- Duygu ve ihtiyaçlar,
- Düşünme, soru sorma, araştırma ve bilgilenme,
- Değerler.

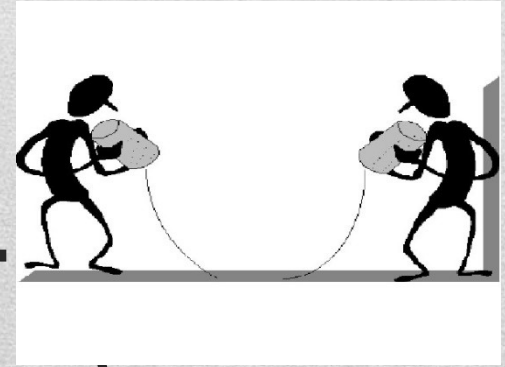

KİŞİLİĞİN PARÇALARI

- Kişilik gelişiminin sağlıklı olabilmesi için, anne babanın çocukla ilişkisinde 3 farklı durumunu göstermesi ve çocuğun da bu 3 farklı durumunu göstermesine izin vermesi gerekir.

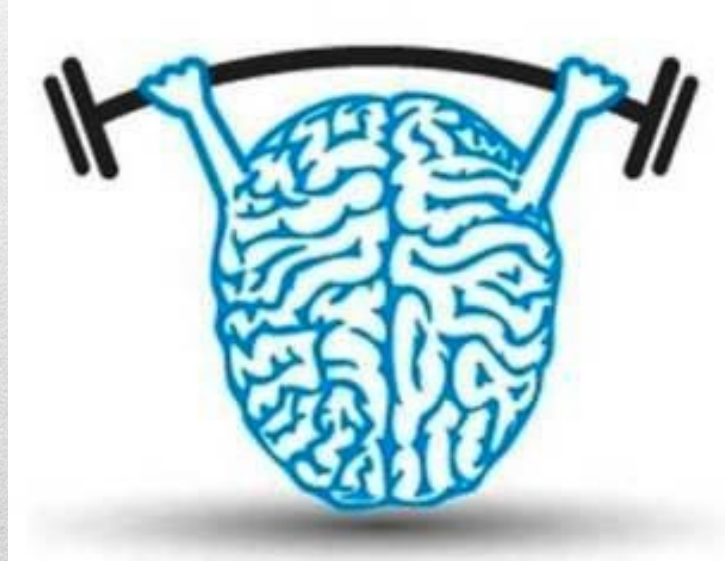
- Duygularınızı ve ihtiyaçlarınızı çocuğunuza ifade edin: böylece çocuğunuz hem sizi daha iyi anlar hem de kendisinin birey olarak kabul edildiğini fark eder.

ÇOCUKLA İLETİ

- Düşüncelerini sorun ve düşüncelerine saygı duyun: çocuğun kişilik parçalarından düşünen yanı harekete geçecektir.

- Önce ihtiyaçlarınızdan ve duygularınızdan bahsedin: çocuğunuzla çatışmanızı engelleyecektir.

ÇOCUKLA İLETİŞİM

- Doğrudan öğüt vermek yerine öykü, örnek olay veya bir yaşantınızı paylaşmanız iletişim açısından işe yarayacaktır.

ÇOCUKLA İLETİŞİM

- Davranış; canlıların, dış dünyaya karşı gösterdikleri her türlü bilişsel, duyuşsal ve psikomotor (bedensel-fiziksel) tepki; çevrede ve/veya çevreyle olan ilişkisinde değişiklik yaratan eylemlerdir.
- Davranış değişikliği; insan davranışını değiştirmeye yönelik olarak kullanılan tekniklerin ortak adıdır.
- Davranış değişikliğinin gerçekleşmesinde, davranışın sonuçları belirleyici olur.

DAVRANIŞ KAZANDIRMA

Örnek olay: çocuğunuzun cebinde sigara buldunuz.
Olumlu disiplin yöntemlerini nasıl uygularız?

- Olumlu örnek olma: Anne baba sigara içmez.
- İyi alışkanlıklar kazandırma: spor ve sosyal faaliyetlere katılan çocuk sigara içilen ortamlarda daha az bulunur.

OLUMLU DİSİPLİN YÖNTEMLERİ

- Önleyici açıklamalar yapmak ve önlemler almak: çocuğunuz, bir arkadaşı sigara teklif ettiğinde nasıl hayır diyeceğini bilmelidir.
- Güven vermek, teşvik etmek, takdir etmek: ‘Sigara çok yoğun kullanılırken, içmediğin için çok mutluyum; ilerde de içmeyeceğini umuyorum’ diyebilirsiniz.
- Hayır diyebilme ve sınır koyma: ‘Bu benim için kabul edilebilir değil, sigara içerek kendine zarar vermen benim için kabul edilemez’ diyebilirsiniz.

- Nedenini düşünme: Sigarayı neden içiyor, problemleri mi var? Sorup öğrenmelisiniz.
- Dikkatini başka yöne çekme: İlgisini çeken başka aktiviteler keşfedebilirsiniz.
- İstenmeyen davranışın nedenini ve sonuçlarını açıklamak: Bir sağlık uzmanından yardım alarak bunu sağlayabilirsiniz.

OLUMLU DİSİPLİN YÖNTEMLERİ

- İstenmeyen davranışın yerine başka davranış önermek: Sigara içmek yerine canın istediğinde su içebilirsin!
- Görmezden gelme ve olumluyu takdir etme: Sigarayı bulduğunuzda sakin olun ve göz ardı edin; içmediği veya içmeyeceği için takdir edin.
- Seçenekler sunmak: İsterse bir uzmanla görüşürün veya temiz havası olan bir yerde 3 günlük kamp kurun!

OLUMLU DİSİPLİN YÖNTEMLERİ

- Telafi etmesini sağlamak: Sigara konusunda uygulanamaz.
- Anlaşma yapmak birlikte kural oluşturmak: Sigara konusunda uygulanamaz.
- Davranışın sonucunu yaşatmak: Sigara konusunda uygulanamaz.

OLUMLU DİSİPLİN YÖNTEMLERİ

- Olumlu disiplin yöntemlerini uygularken çocukların yaşlarını dikkate almak gerekir.
- 7-10 yaş: Uyumlu ve öğrenmeye daha açıktır. Anne babanın yakın ilgisinden hoşlanır.
- 11-14 yaş: Yeni şeyler denemek ve uygulamak isterler. Karar vermekte zorlanırlar. Bazen anne babanın yanında olmasını isterken bazen de istemezler.
- 15-19 yaş: Fark edilmek, önemsenmek isterler. Daha çok anne babasız zaman geçirmek isterler.

- Eleştirinin ölçütleri ve sebep-sonucu açıklanırsa etkili olur.
- Eleştiri kişiliğe değil, davranışa yapılmalıdır.
- Bazen eleştiri için beklemek gerekir.
- Eleştiriler grup önünde değil, tek başına iken yapılmalıdır.
- Davranışın size ve diğer kişilere etkisi söylenmelidir.
- Eleştirirken çocuğa da söz hakkı tanınmalıdır.

NASIL ELEŞTİRELİM?

- Standartlaşmış takdir ifadeleri yerine ‘kişiyeye özel’ takdir ifadeleri kullanın.
- Hem kişiliği hem de davranışını; anında takdir edin.
- Hem grup önünde hem de tek başınayken takdir edin.
- Takdirin nedenini; olumlu davranışın size ve diğer insanlara etkisini, hissettirdiklerini cömertçe söyleyin.
- Çocuğa da söz hakkını tanıyın.

NASIL TAKDİR EDELİM?

- Anne babalar çocukları karşısında maddi, manevi, fiziksel, zihinsel vb. olarak daha güçlüdür.
- Bu güç istenmeyen ve zorlayıcı olarak kullanılırsa çocukta olumsuz duygu ve yaşantılara sebep olur.
- Takdir ve eleştirinin doğru şekilde yapılması; gücün, çocuğu da güçlendirmesini sağlar.

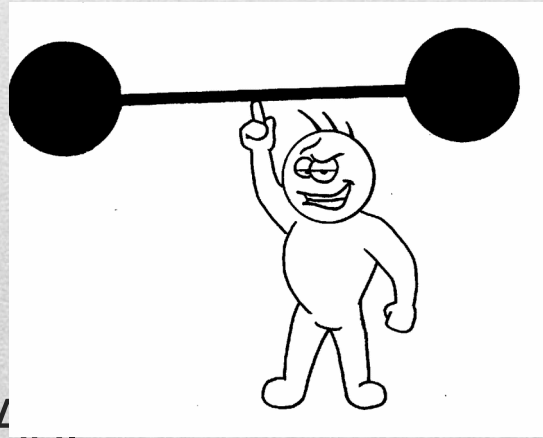

AİLE TUTUMLA

- Bir ilişkide gücün nasıl kullanıldığı, öncelikle kişilerin birbirini nasıl algıladıklarına bağlıdır. Anne babalar da çocuk yetiştirirken çocukları nasıl algılayıp kabul ediyorsa, ona uygun bir aile tutumu kullanır.
- İstenmeyen davranışlar yapıldığında kullanılan üç tutum vardır: baskıcı, tavizkar ve ilgisiz.

- Anne baba çocuğun söyleneni yapması için çocuk üzerinde güç kullanır ve istediğini zorla yaptırır.
- Aşırı korumak, kontrol etmek, sürekli akıl vermek, bağırarak, tehdit etmek, sevgiyi esirgemek, ceza, maddi ödül baskıcı tutum yöntemleridir.

BASKICI TUTU

- Baskıcı tutumun sonucunda çocuk; korkar, üzülür, kendini değersiz hisseder, içine kapanabilir, isyankar davranabilir, baskıyı bir ödeşme aracı olarak görebilir, anne babasıyla iletişimi azaltır.

BASKICI TUTUM

- Baskıcı tutumun sonucunda anne baba; çaresizlik, pişmanlık hissedebilir. Bir sonraki istenmeyen davranışta ilgisiz veya tavizkar davranabilir.

- Çocukların, isteklerini yaptırmak için anne baba üzerinde güçlerini olumsuz olarak kullanmalarınıdır.

TAVİZKAR TUT

- Tavizkar tutumun sonucunda çocuk; yapay bir özgürlük ve güç yaşar. Şantaj, ağlama, sızlanma ve kaba kuvvetle sorunlarını çözmeye çalışır.
- Anne babanın ve diğer insanların hak ve ihtiyaçları olabileceğini fark edemez.
- İstekleri gerçekleşmediğinde isyan edebilir veya içine kapanabilir.
- Büyüyünce bencil ve doyumsuz olabilirler.

- Tavizkar tutumun sonucunda anne baba; kendini yetersiz ve aciz hisseder. Bir süre sonra çocuğa karşı öfke hissedebilir.

TAVİZKAR TUTUM .

- Çocuğun olumlu ve olumsuz her türlü davranışına kayıtsız kalmak ilgisiz anne baba tutumudur. Anne babalar çocuğun sorumluluklarını birbirlerinin üzerine atmaya eğilimlidirler.

İLGİSİZ TUTUM

- İlgisiz tutumun sonucunda çocuk; mutsuz değersiz, yetersiz ve yalnız hisseder. Anne babanın rehberliğinden yoksun olduğu için yaşam için gerekli olan becerileri edinemez. Gelecekte sosyal becerilerinde ve ilişkilerinde sorunlar yaşayabilir.

İLGİSİZ TUTUM

- İlgisiz tutumun sonucunda anne baba; çocuğun neler yaşadığını bilemez. Çocukla sağlıklı bir ilişki kuramaz.

İLGİSİZ TUTUM

- Anne babanın çocuğu olumlu/uygun iletişim ve disiplin yöntemlerini kullanarak yetiştirdiği aile tutumudur.
- Anne baba ve çocuk gücü, birbirlerine karşı olumsuz kullanmazlar; birbirlerinin istek ve ihtiyaçlarına ilgisiz kalmazlar.
- Güç, çocuğu güçlendirmek ve desteklemek için kullanılır.

YETKİN TUTU

- Baskı ve taviz olmadan, güç çatışmasına girmeden sağlıklı ilişki kurulur.
- Herkesin duygu ve düşünceleri dinlenir, önemsenir.
- Hem ‘hayır’ hem de ‘evet’ açıklanır; olumlu disiplin yöntemlerini kullanır.

Çocuk;

- Kendine özgü bir birey olarak kabul edilir,
- Merak ve girişkenlik güdülerine saygı gösterilir,
- Kendini ihtiyaçlarını bilip sorumluluk alabilmesi için güven duyulur.

YETKİN TUTUM

Yetkin tutumda çocuk;

- Sorun çözmeyi öğrenir.
- Düşünme becerisi artar.
- Kendine ve çevresine güvenir.
- Sorumluluk alır.
- Anne baba ile karşılıklı ve yakın ilişki kurarak hem kendini anlatır hem de onları anlar.

YETKİN TUTUM

- Yetkin tutumda anne baba çocuğa uygun sınırlar, kurallar koyarak çocuğu korur.
- Anne baba çocuğa güven ve destek vererek onun kendine güvenini artırır.

KURAL KOYMA

- Kuralların nedenleri ve sonuçları açıklanmalıdır.
- Esnek ve esnetilmeyecek kuralların neler olduğu tanımlanmalıdır.
- Çocuğun yaşı değiştikçe kurallar yenilenmelidir.
- Kuralların beraber belirlenmesi önemlidir.
- Kural ve sınır varsa seçenekler sunulmalıdır.

KURAL KOYMA

- Anne babalar çizdikleri sınırlar içinde çocuklarının her ne yaparsa yapsın ona değer verdiklerini ve kabul ettiklerini bilmelerini sağlamalıdır.
- Çocuk kendinden ne istendiğini bilmelidir.
- Kız ve erkek çocuklara eşit davranmak ve yaşlarına uygun sorumluluklar vermek; sağlıklı bir gelişim içinde, kendine güvenen çocuklar yetişmesini sağlar.

**Birlikte,
mutlu ve ufku daha geniş
çocuklar yetiştireceğiz.**

